

Săgetătorul

Nr. 1323 ■ 22-28 august 2023 ■ Pagini culturale ale cotidianului „Argeșul”

La Pitești

Bucuria muzicii culte

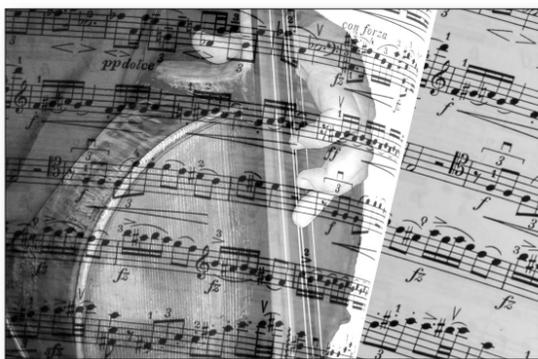
Filarmonica a pregătit, pentru a doua parte a lunii august, trei concerte estivale, gratuite, pentru piteșteni. Primul a avut deja loc, în Parcul Lunca Argeșului, săptămâna trecută, următorul va fi joi, pe 24 august, în Piața Primăriei, și ultimul - la sfârșitul lunii, în Sala *Simfonia* a Centrului Multifuncțional din Pitești.

Există un potențial al muzicii clasice de a ridica standardele culturale ale unui oraș și noi trebuie să profităm de acest lucru, să influențăm viitorul, în sensul bun, să folosim șansa de a educa publicul și de a orienta generațiile tinere spre marea muzică - cea care *dă aripă minții, lasă imaginația să zboare și însuflește totul*, cum spune Platon. Sigur, sunt destui melomani care preferă să asculte muzica acasă, în confortul propriu, stând într-un fotoliu relaxant sau pierduți, egocentric, în căștile care transportă spre ființa interioară notele muzicale - dar concertele clasice *live* au un farmec al lor, un farmec specific, *ceva* care nu se poate compara cu nimic. Bucuria sunetului, extrapolarea lui, interdependența cu publicul, curiozitatea, descoperirea și revelația fac parte, parcă, din

spectacolul muzicii.

De la înființare și până în prezent, Filarmonica Pitești a propus multe concerte bune, programe coerente, evenimente memorabile. Merita din plin orașul nostru această formă organizată și coerentă a vieții muzicale culte, care s-a cuibărit greu, aici, în vechiul târgușor de negustori. Dar ea a crescut remarcabil, grație unor oameni extraordinari, de care ar fi bine să nu uităm în prezentul mai bogat în muzică decât altădată. Concertele de muzică de cameră, acompaniamentele unor spectacole de la teatrul nostru, contribuția majoră a Școlii Elementare de Muzică (devenită, în timp, Liceul de Arte *Dinu Lipatti*). Aici a fost cuibul muzicii culte a Piteștiului, aici a existat o orchestră simfonică meritorie a elevilor și a profesorilor, elevi soliști și instrumentiști de performanță, aici s-au conceput concerte și recitaluri de muzică cultă. O strategie importantă a fost atragerea unor nume din București și încadrarea lor ca profesori la această unitate școlară vocațională. Legăturile cu personalități

muzicale, de-a lungul vremii (din orchestra dirijată de Iosif Conta, din Filarmonica George Enescu etc.) au intensificat preocuparea orașului pentru muzica cultă. Activitatea Fanfarei, dirijată la un moment dat de Wilhelm Brukner (cel despre care, se spune, că a vorbit despre *orchestra sa semisimfonică* de la Pitești. Concertele simfonice și vocal-simfonice anuale, susținute la Teatrul *Al. Davila* de către Orchestra Simfonică a Inginerilor din București, corala Kiriak și alte coruri veritabile au generat interesul

publicului. Cândva am avut și cronică muzicală constantă, a lui George Zbârcea, în Revista *Argeș* - ceea ce astăzi ne lipsește, pentru că nu avem, se pare, un profesionist dispus să o facă.

Există amintiri despre toate acestea, unele scrise, altele nu, și oameni care au crezut/cred în succesul acestui gen muzical. Din trecut și până la dirijorii și soliștii de

azi, locali sau invitați, îndrăgiți de un public tot mai fidel. O istorie a acestei evoluții ar fi chiar necesară, pentru că poate fi de folos în multe împrejurări, dar iarăși așteptăm specialistul apt să o scrie. Numele, atât de multe, ale celor implicați în susținerea muzicii culte, fac cinste istoriei locului. Pentru că ceea ce vedem acum, când Filarmonica ne oferă constant bucuria muzicii, este doar o secvență dintr-un lanț uman al pasiunii pentru muzică la Pitești. Este adevărat că ne-a surâs și norocul politic, necesar pentru înființarea unei instituții de profil. Fără politică, șansele unui asemenea izbânzi ar fi fost, probabil, nule. Aici trebuie să recunoaștem că cel care a știut să *speculeze politic* ideea a fost primarul Tudor Pendiuc. Iată cum își amintește cunoscutul profesor Moise Mitulescu, momentul providenței: „Un factor decisiv care a dus la înființarea Filarmonicii din Pitești a fost determinat de rolul pe care l-a avut în această direcție primarul Piteștiului, Tudor Pendiuc, chiar dacă el n-a avut o profesie muzicală și nici pasiune pentru muzica cultă mai puternică decât pentru cea folclorică. Iar omul de bază al *bătăliei pentru filarmonică*, preferat de acest primar, a fost Jean Dumitracu...”. Prin urmare,

Dar și-atunci...

vine-o vreme dinspre care
auzim cântări voioase
și-am dori să le întindem
ca și firul de mătase

vine și-alta când ne-
ntoarcem
de la noi ba triști, ba goi
dar și-atunci... gândul ne
smulge
din băltoace și noroi...

Vasile MĂRUȚĂ

condițiile social-istorice și politice, precum și trecutul muzical-cultural s-au întâlnit într-un moment providențial! Dincolo de toate inconvenientele (număr de locuri, acustică etc.), instituția face parte azi din peisajul cultural al urbei și ne reprezintă, oriunde, cu cinste. Chiar la sfârșitul lunii iulie, Filarmonica a participat cu succes la Sibiu, la o nouă ediție a Festivalului *Classics for Pleasure*. Iar actualul manager promitea, într-un interviu recent, chiar un festival de jazz, la Pitești, anul viitor. Cine știe! Poate avem din nou șansa *clipei providențiale!*

Magda GRIGORE

UNTOLD FESTIVAL - 2023

Marea mea întrebare la care mă tot gândesc, fără să-i dau un răspuns cât de cât satisfăcător, este cum dintr-un popor obișnuit și atât de cumsecade să apară atât de mulți oameni care își doresc să-l părăsească și să-și facă un rost prin alte zări ale lumii. De fapt, întrebarea nu e o problemă, ci un fenomen. Dacă ea ar fi fost o problemă, cred că și-ar fi găsit și soluția - bună sau rea - întotdeauna

problemele economice au o rezolvare. Dar dorința aceasta este un fenomen. Căci emigrarea românilor poate fi măsurată cantitativ, dar și evaluată calitativ. Mi-a fost dat să văd mult prea mulți români care au emigrat, bogați sau săraci, stăpâni pe ei sau dezorientați. Acești oameni s-au născut și au trăit la sfârșitul dictaturii comuniste și în perioada postdecembristă, când societatea

noastră avea o cultură a izolării, a secretelor, a reprimărilor și a fricii. Iar lupta pentru supraviețuire devenea o componentă a fondului experienței lor de viață. Și astfel, dintr-o cultură existentă cândva nu au rămas decât resturi, urme, spectre ale unei povești uitate. Fiindcă sărăcia nu leagă; ea îi determină pe oameni să se închidă în ei înșiși și să fugă, să se evite. Nu se poate nega, de pildă, că în sânul societății noastre există un sentiment general de ură și dispreț față de semeni, sentiment care stă la baza mai tuturor acțiunilor noastre.

Prin urmare, mă gândesc la familiile românilor care au luat drumul bejeniei spre țărâmurile străine, fie ele vest-europene. Câte tristeți și câte fobii oare le macină sufletul?! Iar dacă pentru cei maturi există un remediu, care constă în întoarcerea lor periodică acasă, de Paște și de Crăciun, ce se întâmplă cu copiii, cu acei copii care au apucat să trăiască câțiva ani în țară? Căci misterul pământului nu e o glumă sau un paradox. Poeții noștri spun că nu poți duce cu tine patria pe tălpile ghetelor. Observația este

justă, totuși poți duce cu tine patria, o poți duce în conștiința ta, în sufletul tău. Poți pleca dincolo de mări și țări, purtând în suflet dorul de țara ta. Acest lucru e valabil în cazul adulților, dar cu copiii, ce se întâmplă? Deci aceasta este marea problemă care stă azi în fața poporului nostru. Este vorba de copiii noștri, de cei care formează generația viitoare de adulți. Deoarece la copiii care și-au însoțit părinții în străinătate, se mai adaugă și copiii rămași acasă. Foarte multe mame și-au lăsat copiii în grija bunicilor, rudelor, vecinilor sau prietenilor. Dacă privim în sufletul unor astfel de copii, putem vedea numai singurătate și nefericire, nesiguranță și tristețe. Copiii aceștia se întâlnesc cu mamele lor numai în vacanțe, aici, în țară, sau acolo, în străinătate. Este vorba de o pendulare între două lumi atât de diferite în conținut și în ofertele propuse. Ei nu știu cum să părăsească mai repede pe prima, pentru a merge într-a doua, la mamele lor. Sau nu se întâlnesc deloc. Și nu este vorba de câteva zeci de copii, ci de mii, iar într-o

anumită ordine, de sute de mii.

Prin urmare, așa am ajuns să mă întreb câtă povară are un astfel de copil pe suflet. Poate învinge el această povară de unul singur? O poate învinge cu toată cartea învățată la școală? Căci la școală nu toate sunt reale. Acolo învățăm să punem problema, dar nu învățăm realitatea. Sufletul copilului nu-l poți studia în laborator, nu-l găsești în cărți, nu-ți poate spune cineva nimic despre el. Găsești în cărți, în laborator, numai comentarii despre el. Și acestea false, de cele mai multe ori. Or, peste obrajii copiilor care își au părinții la muncă în străinătate, peste clocotul sufletelor lor nevinovate nu coboară nicio mângâiere de mână duioasă ca o aripă de înger. Astăzi, poezia „Mama” de George Coșbuc nu mai este actuală. Căci fiul este cel care și așteaptă mama. Dar, săturat să tot aștepte, acest copil trece de partea unor fenomene precum *Untold*. Un fenomen cultural al tinerilor „închiși în cușcă”. Și astfel de tineri sunt peste tot în lume. O

Profesor psiholog
Savu GHEORGHE

(continuare în pagina 8)

Compendiu

Eseuri spectaculoase și senzaționale

Mihai Barbu este poet, prozator, reporter literar de primă mână, profesor de română și latină, doctor în Litere; într-un cuvânt, un spirit neobosit și neliniștit. Recent, a publicat o carte cu totul aparte, ca să nu spunem unică, în literatura română: *Creative writing. A la Roumaine (Scrierea creativă. O variantă 100% românească)* (Editura NEUMA, 2023), cu o prefață de Horia Gârbea. Subtitulată *Eseuri*, volumul se află de fapt la întretăiere de genuri: eseu, proză, reportaj, ba și istorie literară veritabilă. Titlul cărții este unul înșelător, din cartea aceasta neavând noi, cititorii și aspiranții la glorie literară, a învăța să scriem, dar aflăm cum au scris scriitorii români, începând cu pașoptiștii și marii clasici până la contemporani, cum au scris și cum crede fiecare că trebuie să se scrie, ce este esențial în actul creației. Un fel de arte poetice, de crezuri artistice variate și deloc infailibile. Găsim aici toate tabieturile scriitorilor români în procesul de creație, „rețete” felurite de scriere, dar și „rețete” despre cum nu se scrie (v. ambiția lui Titu Maiorescu și a lui Nicolae Iorga de a scrie poezie sau a lui Eugen Lovinescu de a scrie romane, deși lipsa de vocație a marilor personalități de mai sus în abordarea acestor genuri este evidentă).

Dumitru Augustin Doman

Cartea are o structură suplă, este „tocată” mărunț în motto-uri, titluri, subtitluri și intertitluri, iar textele propriu-zise sunt spectaculoase, ușor senzaționale, savuroase, făcând lectura plăcută, antrenantă, lucru rar la o carte de eseuri. Mihai Barbu scrie aparent ușor, părând a se juca el cu el și el cu noi, cititorii, făcându-

ne cu ochiul, ca la sfârșitul lecturii să ne dăm seama că din acest stil ușor și zglobiu, și jucăuș am rămas cu o mare bogăție de informații despre scriitorii noștri pe care i-am învățat la școală sau i-am citit doar în afara școlii. Aflăm astfel că Cezar Petrescu „fuma mult, cam 100 de țigări pe zi, aproape tot timpul, bând și cafea. Excesele culinare erau dublate și de un apetit, peste măsură, și când era vorba de scris...”. Eminescu, aflăm de la Slavici – via M. B. – „avea obiceiul că citea cu glas tare ceea ce îi plăcea, mai ales poeziile, și făcea multă gălăgie când scria, se plimba, declama, bătea cu pumnul în masă, era oarecum în harță cu lumea...” Polemicile marilor spirite sunt sintetizate în texte de asemenea savuroase. Eugen Lovinescu, într-un articol memorabil, spune cum Nicolae Iorga a scris 47 de ani poezie și nu s-a scris despre poezia lui niciun rând în presa vremii, iar marele istoric îl numește pe Arghezi „porc stupid!” Concluzia lui Mihai Barbu: „Paradoxul poeziei române – Arghezi a debutat, editorial, la 47 de ani iar Iorga a scris, neîntrerupt, poezie vreme de 47 de ani. Cine a fost și cine a rămas poet? Ei, cine? „Porcul stupid!” Și, un ultim citat, aparent o sentință marca Mihai Barbu, o sentință, dacă n-ar fi un joc, superior, dar tot un joc: „Cât trebuie să scrii ca să devii o celebritate și să figurezi în toate istoriile literare? Răspunsul nostru e simplu și e merit, cât de cât, să-i încurajeze pe cei care se îndeletnicesc cu literatura. Poți să scrii foarte puțin cu o singură condiție: paginile respective trebuie să fie, neapărat, bizare. Cu fix 42 de pagini, format A5 – adică jumătate din coala ministerială – Urmuz a devenit un scriitor extrem de faimos. Menționez că paginile respective îi cuprind atât scrierile antume cât și pe cele postume...”

Penultimul capitol din carte se numește *Așa vă place literatura?* El cuprinde texte scurte cu povești despre viața și operele scriitorilor noștri, în fond niște parabole jucăușe. Ca o concluzie, un răspuns la întrebarea de mai sus: *Așa ne place literatura.* Mi-ar fi plăcut să-l am la liceu profesor de română pe Mihai Barbu.

Dumitru Augustin DOMAN

Muzica zilelor noastre

Iulie, la Filarmonica Pitești

Adică trei recitaluri demne de consemnat. Cu care Cuptor i-a mai „răcorit” pe fanii locali rămași prin oraș. Iată-le cronologic:

Mai întâi, trio-ul bucureștean Andrei Petrache.

Poliinstrumentist, compozitor, acesta. Jazzist cu vocație. Și pricepere pe clape, vădit. Împreună cu Philip Goron, toboșar excelent, și contrabasistul Alexandru Marin. Cu toții, o minitrupă solidă. Și curajoasă. Implicându-se în partituri proprii de gen. Vădind calitate, virtuozitate. De (re)adus neapărat pe la orice filarmonică...

Apoi, pe la mijloc de lună toridă enorm, Irina Rădulescu și Răzvan Florescu. Doi percusioniști tineri, de nivel însă. Într-un superduo incontestabil. PERCUSSIONescu, numele de scenă. Cu palmares deja pe marimbă și vibrafon. Îmbogățit anual cu premii și turnee. Repertoriul denotând categoric abordări muzicale specifice tot mai îndrăznețe și convingătoare. Simfo, latino și jazz, subtil combinate. De ce oare conducerea instituției

Duo Percussionescu

gază nu-i readuce în concert cu orchestra? Așa cum procedeză cu alții, nicum de nivel lor? Sunt partituri pentru așa ceva și nu e prima oară când ne încântă cu măiestria lor. Oameni „atotștiutori” din consiliul artistic, mai dați atenție și altor propuneri. Nu doar pretinsului rock simfonic ce numai simfonic nu e...

În fine, Alexandra-Ioana Potîngă-Cotoșman. Pe afiș, Aleka Potîngă. Vocalistă timișoreană, actualmente stabilită în Dublin, împreună cu prietenu Chris

Guilfoyle. Bun gitarist de jazz, cu mâna stângă iute pe grif în improvizatii. Amândoi se arată un cuplu potrivit, armonizat, rodat. Abordând adecvat jazzul propriu-zis, bossanova, etnojazzul într-un amestec uneori foarte inspirat, capătă întemeiat aplauze îndelungate. Ea practică bogat maniera *scat* pentru improvizatia vocală. I-a ajutat vizibil același Alexandru Marin amintit mai sus. De astă dată, cu ghitara bas. Păcat că n-avură cu ei pianist și tobar, utili foarte în demersul muzical întreprins aci. Aceeași sugestie și în cazul lor, către gazde...

Mai trebuie să menționez cele două deplasări la Sibiu și Brașov ale trupei noastre simfonice. S-a cântat în Centru. Au dirijat Cristian Lupeș și Angelo Inglesse. La Sibiu, solistă, iară, Gina Sandu, cofamilista concert-maistrului. Închei tot c-o sugestie: „Aida” trebuie „coborâtă” și la Pitești, în toamnă. Că nu doar cei de la poalele Tâmpii au drept s-o asculte. Nu-i așa, stimați concitadini melomani?

Adrian SIMEANU

Scriitori, publiciști și folcloriști ai Argeșului

Pro memoria

Marin VELEA

(n. 17 august 1937, Radovanu, județul Dolj)

Preot, compozitor, muzicolog, dirijor, profesor universitar doctor, folclorist, publicist; membru, Comisia de Acreditare și Evaluare a Învățământului Preuniversitar.

Colaborări: Biserica Ortodoxă Română, Glasul Bisericii, Studii teologice, Vestitorii Ortodoxiei, Buletinul științific (Universitatea din Pitești).

Volume reprezentative: Colinde religioase, Editura Fundației Nastasia, București, 1993; Solfegeii pentru seminariile teologice și școlile de cântăreți bisericești, Tip. Grafic-Print, București, 1997; Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești (în colaborare), Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1999; Clasici ai muzicii corale românești, laice și bisericești, Editura Daim, București, 2000; Preoții și învățătorii folcloriști și contribuția lor la dezvoltarea folcloricii românești, teza de doctorat, Editura Universității din Pitești, 2001; Curs de teoria muzicii liniare, ediția I, Editura Daim, București, 2002, ediția II, 2003, ediția III, 2004; Studii muzicologice laice și bisericești, volumele I, II, Editura Daim, București, 2003, volumul III, idem, 2005; Evoluția muzicii psalticii și a mișcării corale religioase din România, idem, 2004 etc.

GHÎȚESCU, Vasile V.

(n. 20 august 1939, Băbana, satul Grosi, județul Argeș)

Profesor, publicist, critic și istoric literar.

Studii: clasele primare, satul natal, învățător fiindu-i tatăl său, Vasile Ghîțescu; Gimnaziul, Richișele – Cocu (localitate învecinată). Liceul „N. Bălcescu” (Colegiul Național „I. C. Brătianu”), 1956; Facultatea de Filologie, Institutul Pedagogic de 3 ani, Pitești, 1966; Facultatea de Litere, Universitatea din București, 1972.

Activitate profesională: profesor, Școala Băbana (1966 – 1968); corector-șef, revista „Argeș” (1968-1972), secretar-șef, Receptorul Institutului de Învățământ Superior, Pitești (1972-1986), inspector principal, Cinematografia județului Argeș (1986-1994), redactor și corector principal, cotidianul „Argeșul” (1994-1997), metodist - documentarist, Casa Corpului Didactic Pitești (1997-2000).

Publică studii și articole în presa periodică și în buletinele științifice ale Facultății de Învățământ Pedagogic Universitar, Pitești. În 1981, apare ampla lucrare „Șchița în opera lui Tudor Arghezi”, în „Buletinul științific al Facultății de Învățământ Pedagogic-Universitar”, Pitești. Începând cu anul 2000, susține

un ciclu de emisiuni la televiziunea locală cu medaloane literare ale scriitorilor români, cu teme de interes social, precum și rubrica „Lector” din suplimentul literar „Săgetătorul” al cotidianului „Argeșul”; coautor, „Monografia comunei Băbana”, Editura Paralela 45, Pitești, 2011. Publică periodic și în revista cultural-civică „Glasul iubirii” din Curtea de Argeș. Este participant activ la Cenaclul literar „Armonii argeșene” și, începând cu anul 2018, și în prezent – 2021, redactor la revista literară „Cuvântul argeșean”, editată de Filiala Argeș a Ligii Scriitorilor Români și Centrul Cultural Pitești, preluând pe parcurs și funcția de corector al revistei.

Referințe: Petre Popa (coord.), „Medaloane universitare. Dicționar”, Editura Universității din Pitești, 2002; Petre Popa, „Monografia Universității din Pitești”, idem, 2004; Denisa Popescu, „Scheletul meu de musulină”, Editura Tiparg, Pitești, 2005; „Almanah ARGEȘ”, Editura Pământul Pitești, 2006; Dumitru Constantin Dulcan, „În căutarea sensului pierdut”, vol. I-II, Editura Eikon, Cluj Napoca, 2008; Ion Pătrașcu, „Mozaic diplomatic”, Editura Victor, București, 2011; Marin Ionită, „Mireasa neagră”, Editura Tiparg, Pitești, 2014 și „Dincolo de tăcere”, vol. I – 2016, p.9; Dumitru Constantin Dulcan, „Un promotor al noii spiritualități”, Editura Școala Ardeleană Cluj Napoca, 2015; Sergiu I. Nicolaescu, „Dicționar subiectiv de literatură”, p.18, Editura Ordessos, Pitești, 2012; Ion C. Hiru, „Neosteniți întru lumină”, Editura Alfa, Iași, 2015, p. 65.

Distincții: Fiu al Argeșului, titlu conferit de Consiliul Județean Argeș (2008); Diplome de excelență și de onoare, acordate de instituții de cultură și învățământ din Pitești (2000, 2002, 2004, 2005, 2008, 2010, 2011, 2014, 2015). Medalia aniversară 45 de ani „Gaudemus igitur” și Diploma Jubiliară la Semicentenar, acordate de Senatul Universității din Pitești, pentru contribuții deosebite la dezvoltarea Culturii și Învățământului Superior românesc.

Sevastian TUDOR

(n. 20 august 1952, comuna Poiana Lacului, județul Argeș)

Muzeograf principal; doctor, Istorie; publicist, scenarist. Redactor-șef, Curierul de Argeș; consilier-șef, director, Comitetul Județean pentru Cultură Argeș; director general, Teatrul Al. Davila, Pitești (până în 2016). Președinte de onoare, Asociația Cultural-Științifică de Prietenie România-Israel; membru, numeroase fundații și asociații culturale naționale; inițiator, manifestări culturale argeșene (Dor de Argeș, Salonul județean al editurilor argeșene, Zilele Tudor Mușatescu); organizator, schimburi culturale în Belgia, Olanda, Franța, Spania, Italia, Grecia, Germania.

Realizator, emisiuni culturale și științifice, TV, Radio Pitești și Craiova; participant, cu Teatrul Al. Davila, programul de promovare a dramaturgiei originale românești; realizator, filme documentare și comunicări științifice de prezentare a istoriei și a culturii Argeșului.

Colaborări, articole și studii: Curierul zilei, Gazeta de Argeș, Curierul de Argeș, Calende, Argeș, Revista muzeelor, Museum.

Volume reprezentative: Fotbalul înainte și după Dobrin, Editura Calende, Pitești, 1992; Personalități politice și culturale din Argeș, idem, 1995; Monografia comunei Poiana Lacului, județul Argeș, Editura Paralela 45, Pitești, 1995; Istoria Teatrului «Alexandru Davila» Pitești, 1948-1998, idem, 1998; Istoria fotbalului argeșean. FC Argeș – 50 de ani (1953-2003), Editura Paralela 45, Pitești, 2003; Argeș. Monografie, Pitești, 2005; FC Argeș, 60 de ani în fotbalul de performanță (1953 – 2013). Un secol de performanță (1915 – 2015), Tipografia Mioveni, 2015, Județul Argeș și Muscel în perioada ocupației germane, în Primul Război Mondial (1916-1918), Ed. Ordessos, 2019.

Viorel PĂTRAȘCU

(n. 21 august 1946, Pitești, județul Argeș)

Doctor în medicină, publicist și scriitor; membru, Uniunea Scriitorilor din România, Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România, Uniunea Mondială a Medicilor Scriitori, Societatea Medicilor Scriitori din România.

Colaborări: publicații locale (rubrică, Argeșul); săptămânalul Viața medicală.

Volume de autor: Teroriștii sexului, Editura Paralela 45, Pitești, 1997; Femei cu ochii violeți, idem, 1999; Jurnal de la Filipeni, idem, 2000, ediția a II-a, 2003; Europa ca o iluzie, idem, 2001; Inventar în cer, idem, 2003; De la Erevan la Cabo da Roca, idem, 2004; Atenție, Europa, sosim!, idem, 2005; Moara cu nenoroc, idem, 2007; Sindromul Santorini, idem, 2008; Blestemul împușcatului, idem, 2009; Jurnal de la Filipeni (apostolatul unui medic în „Epoca de Aur”), idem, 2010; Așteptând apocalipsa, idem, 2011; Cu Mediterana la poartă. Itinerare de vacanță, idem, 2012; Lacrima Indiei, idem, 2014; Tranzitia spre nimic, idem, 2014; Tequila și vară perpetuă (itinerare de vacanță), Editura Paralela 45, Pitești, 2016, „Saona cea frumoasă”, Editura Cartea Românească, 2018.

Gheorghe DEACONU

(n. 22 august 1944, Piatra, Ciofârangi, județul Argeș)

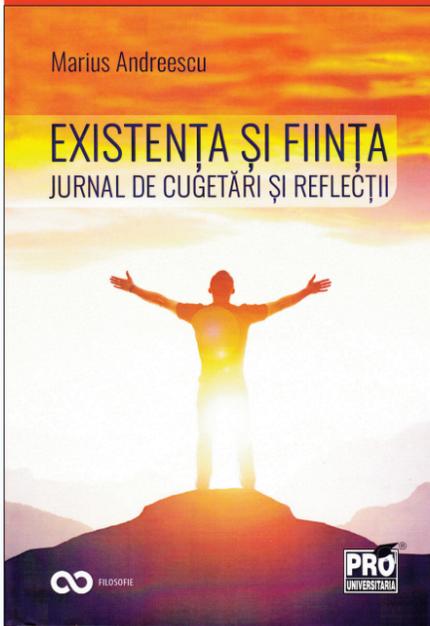
Profesor doctor, publicist, editor, manager cultural, folclorist.

Colaborări: Contemporanul, Adevărul literar și artistic, Albina, Studii vâlcene, Revista de etnografie și folclor.

Volume reprezentative: Meșterul Manole, antologie, în colaborare, Editura Fântâna lui Manole, Râmnicu Vâlcea, 2005;

Lector

EXISTENȚA ȘI FIINȚA. JURNAL DE CUGETĂRI ȘI REFLECȚII

A ieșit din tipografie, cu nici o săptămână în urmă, noua lucrare de actualitate a conf. univ. dr. MARIUS ANDREESCU, înnotător experimentat și neobosit în oceanul de sensuri și de nuanțe ale tainelor lumii noastre. Lucrarea se intitulează „*Existența și ființa*”. Dar, pentru că autorul, foarte exigent cu sine, a considerat că, deși s-a străduit, nu a reușit să atingă măduva lucrurilor, i-a adăugat subtitlul „*Jurnal de cugetări și reflecții*”. A subliniat în acest fel faptul că subiectivitatea, cu toate imperfecțiunile ei, s-a strecurat și în paginile volumului de față, altfel consistent și plin de trimiteri la gânditorii și la tălmăcitorii de concepte, de teorii, și de neguri de care istoria omenirii este plină.

Abordarea temei se supune, așa cum ne-a obișnuit domnul profesor, principiului interdisciplinarității – filosofice, teologice, juridice. De altminteri, eu cred că nici nu se poate proceda secvențial sau segmentat.

Nimeni și nimic nu există de sine stătător, suntem legați unii de alții organic, suntem trecut, prezent și viitor, orizontală și verticală, dat și proiecție, în același timp universal.

Publicul-țintă este eterogen – juriști, teologi, studenți, masteranzi, doctoranzi, intelectuali care activează în afara zonei umaniste, aspiranți la cunoaștere din toate categoriile socio-profesionale.

Întrebările guvernatoare ale acestei monografii sunt vechi, însă niciodată desuete: *Ce este existența?; Care este sensul existenței și al vieții? Ce rost are omul în existență, de unde vine și încotro se îndreaptă?* Răspunsurile – incomplete, fiindcă ființa umană însăși este fragmentată, alterată, tinzând cu patos spre împlinirea cea întru substanță, aproape s-o atingă, împiedicându-se, totuși, mereu de un cui, de un spin de rău-augur – vin sub formă de meditații, reflecții, cugetări patristice, teologice, ale oamenilor de știință, ale artiștilor și filosofilor. Nu lipsește, desigur, perspectiva autorului.

Capitolele – titlul și conținutul lor – îndreptățesc o binecuvântată pogorâre și adăstare în sine: *Existența și ființa; Constante și categorii existențiale; Viața, darul lui Dumnezeu pentru această planetă; Viața, drept fundamental al omului; Ce este timpul și ce putem cunoaște despre timp; Omul și timpul; Sensuri ontologice ale libertății. De la libertate la libertăți; Precarități ale libertății; De la libertatea de conștiință la libertatea de exprimare; Starea*

naturală și starea socială a omului; Cine sunt eu?; Omul și lumea.

Aproape 120 de pagini sunt dedicate consemnării de cugetări aparținând unor sfinți părinți, duhovnici, teologi, savanți binecunoscuți. Între aceștia, IPS Bartolomeu Anania, ale cărui cuvinte pline de miez sunt ca urzica pe trupul chinuit al timpurile actuale: *Nu așteptăm spiritualitate din Occident, pentru că nu o are. Uneori suntem tratați ca niște "balcanici", uitându-se că suntem la nordul Dunării și că, geografic, nu facem parte din Balcani. Ei, și dacă am face? Alexandru Paleologu spune că, la urma urmei, chiar dacă am fi balcanici, ce este rușinos în asta? Platon, Aristotel și Sofocle au fost balcanici. Iar eu aș adăuga: toată doctrina teologică a lui Toma d'Aquino s-a sprijinit pe Aristotel, pe un balcanic. Iar dacă este vorba de civilizație, ar trebui să ne amintim că, în jurul anului 1000, bazileii și principesele Bizanțului aveau băi de marmură, în timp ce curtenii lui Carol cel Mare se scărpinau de păduchi și râie.*

În concluzie, una succintă, pe potrivă răbdării cititorului, cartea conf. univ. dr. MARIUS ANDREESCU se constituie într-un îndreptar sui-generis, care ne poate orienta într-o epocă pulsând de contradicții. Cea mai periculoasă dintre ele, cu mare grad de sminteală, este tendința de abandonare a raportării omului la Dumnezeu, susținută obstinat de raționalismul tehnologic, iluzia acumulării, iluzia consumerismului.

Liviu MARTIN

Limba noastră

Norme, noime și obârșii

Mi-a dat un răvaș pecetluit, către un negustor bogat din Brăila – zice Gala Galaction. Moștenit de la latini, **NEGUSTOR** (*negotiatorius*), în forma sa veche **NEGUTĂTOR** (a neguța+tor), a făcut cu greu față concurenței multor sinonime neologice. Mai întâi turcismelor **MĂMULAR** (*mamul*): *Era un mămular care-și avea negustoria alături de dogar* (Camil Petrescu) și **BOCCEGIU** (*bohça*): *Foarte rar se auzea prin orașe câte un boccegiu strigând marfă!, marfă!, cu legătura rezemată pe cot* (Ion Ghica). Venind dinspre polonezi, **MARCHITAN** (*markietan*) e întâlnit la Macedonski: *Trandafirii de mătase, rouași cu sticlă... de la cel mai de seamă marchitan din*

C. Voinescu

București, în timp ce ucraineanul **COROPCAR** (*coropcă* – ladă), e prezent la Creangă: *Îi veni tu acasă, coropcarule, dacă te-a răzbi foamea, ș-apoi atunci vom avea altă vorbă*. Nici bulgarii nu ne-au lăsat la greu: *Zgomotul trăsurilor, strigătele PRECUPETILOR* (n.n. *prekupeč*)... *Îi intrau în cap, ca-n ceva gol*, notează Vlahuță. După atâtea negustorie ambulante, înainte de a face marketing, am dat-o, pe la pașopt, pe **COMERT** (italienescul *commerciant*, francezescul *commerçant*). Zice Caragiale: *Care va să zică, d-ta Leanca văduva, comersantă de băuturi spirtoase...*

Am auzit cum o doamnă, uitându-se în sașoșă prietenei sale, o întreabă: *Ce ai CUMPĂRĂTURĂ din piață?* Forma de perfect compus **AM VĂZUTĂRĂ, AȚI PLECATĂRĂ** etc. a circulat, ca inovație lingvistică, în secolul al XIX-lea, diminuându-și aria și frecvența la începutul veacului următor, dată fiind și ironizarea formulei de Caragiale, în *Di Goe*, de pildă: *Dar noi n-am declaratără? strigă mamița (...)* *Să mai plătim? N-am plătitără o dată?* Multe alte texte umoristice ale vremii au preluat drept sursă a comicului de limbaj acest perfect compus cu terminație -ră, proprie perfectului simplu al verbelor moștenite din latină (*cântară, scriseră* etc.), motivată etimologic la persoana a treia plural, dar extinsă apoi și la celelalte persoane. Azi, inovația lingvistică muntenească a ieșit din uz, auzindu-se rar și peiorativ, pe la Cașavenci, citați de distinsa lingvistă Rodica Zafiu, într-un articol din Dilema veche: *me-am datără sama dă situație, că l-am zăritără la plazmă pă domnu Ponta.*

Dar pe la miez de noapte auzi-n văzduh un glas./ *Vine-un zmeu în solzi de crișă cu trei capete...* scrie Eminescu în basmul versificat *Călin Nebunul*, atribuind bătrânei voroave **CRITĂ** noima sa originară de oțel foarte dur pentru scule. Cu obârșii ucrainene – *kryc'a* – vorba este așezată și de Cezar Petrescu în scrierile sale: *Timofei Gâțulea era un moșneag scund și sfătos, tare cum e crișă și de foarte multe lucruri știutor*. Abandonându-și categoria gramaticală de substantiv, **CRITĂ** s-a simțit mult mai bine în postura de adverb, din care a și supraviețuit timpului: **A FI CRITĂ LA MINTE** (ager, deștept), **A FI OM DE CRITĂ** (răbdător), dar mai ales **A FI BEAT CRITĂ** (foarte beat). Astfel de schimbări gramaticale au suferit și alte vorbe, precum **TUN** – sănătos tun, **FOC** – frumoasă foc etc. Alecsandri îi dă noimă solemn-metaforică în *Odă statuii lui Mihai Viteazu*: *Nepășători de moarte, au inimă de crișă și una ironică în Coana Chirița la Iași*: **SLUJITORUL** (alergând după trăsură, zice țigancei din coadă): *Cine zici că-i în trăsură?... ȚIGANCA: Cucoana Chirița. SLUJITORUL: Cum?... Crișă? ȚIGANCA: Chirița... surdule!*

C. VOINESCU

Mihai Pop. Discurs despre folclor, idem, I, 2007, II, 2008; Patrimoniul documentar al culturii tradiționale din Vâlcea, Editura Patrimoniul, Râmnicu Vâlcea, 2008; O frunte luminată a Cetății – Ion Soare, idem, 2011.

Alexandra STĂNESCU

(n. 24 august 1944, Râmnicu Vâlcea, județul Vâlcea)
Stabilită în Pitești (1961). Prozatoare, publicistă.
Debut publicistic, proză scurtă: *Lucașfărul*, 1982.
Colaborări: *România liberă*, Argeș, *România literară*, *Viața românească*, *Calende* etc.

Debut editorial: *Trei zile de anchetă*, roman polițist, Editura Eminescu, București, 1982. Alte volume: *Regula paralelogramului*, roman, Editura Eminescu, București, 1983 și *Editura Do-minor*, București, 2007; *Nu vă plecați în afară*, roman, idem, 1984; *Singurătăți*, proză scurtă, idem, 1985; *Nevinovații*, roman, idem, 1987; *Monologuri*, roman, idem, 1989.

Premii: Premiul de debut al Editurii Eminescu, București (1982).

Gheorghiza CUCU

(n. 27 august 1952, Pitești, județul Argeș)
Profesoară, limba și literatura latină, Colegiul Național I. C. Brătianu, Pitești; profesor metodist, I.S.J. Argeș; membră, Comisia Națională de Limbi Clasice, Comisia Națională de Evaluare a Manualelor Alternative, Comisia Națională a Concursului Național Certamen Ovidianum Ponticum (Constanța). Publicistă; coordonatoare, Concursul Lumea Romanică, Colegiul Național I. C. Brătianu, Pitești, organizat de M.E.C. și Uniunea Latină; membră, Comisia Județeană și Națională de Evaluare a Concursului Lumea Romanică.

Lucrări reprezentative: *Ghid metodic de limba latină (coautor); Poezia eminesciană de meditație filozofică și clasicismul greco-latin*, în volumul colectiv *Chipurile poetului*, 2001-2002; *Gramatica limbii latine ilustrată prin maxime*, în revista *Aeterna civitas* lansată cu ocazia organizării la Pitești a Olimpiadei Naționale de Limbi Clasice (2005).

Distincții: Diplome acordate de M.E.C. (2005), Guvernul României, Fundația Literară Liviu Rebreanu din Pitești etc.

Participare, simpozioane naționale: *Congresul Internațional Euroclasică (Asociația Internațională a Profesorilor de Limbi Clasice)*, 2008; *Valorile românești – adevărate surse de educație și cultură contemporană*, Universitatea din Pitești, 2009.

In memoriam

Mircea GHIȚULESCU

(n. 14 august 1945, Cuca, județul Argeș – d. 17 octombrie 2010, București)

Doctor, Estetica teatrului; prozator, eseist, critic, istoric literar, publicist, dramaturg. Inspector, Comitetul Județean pentru Cultură, Cluj; director, Direcția Teatrelor din Ministerul Culturii; director artistic, Teatrul Național Cluj; secretar, Uniunea Scriitorilor, consilier, Uniunea Scriitorilor; fondator, director, revista *Drama*.

Debut: revista *Echinox*, Universitatea din Cluj (1969).

Volume reprezentative: *Goga la Ciucea*, debut editorial, 1975; *Orașul fără somn*, Editura Dacia, Cluj, 1978; *Alecsandri și dublul său*, eseuri, Editura Albatros, București, 1980; *Omul de nisip*, roman, Editura Dacia, Cluj, 1982; *O panoramă a literaturii dramatice române*, Editura Albatros, București, 1984; *Oglinda lui Narcis*, roman, Editura Dacia, Cluj, 1986; *Wiener Walzer*, roman, Editura Albatros, București, 1999; *Istoria literaturii dramatice române contemporane (1900 - 2000)*, Editura Albatros, București, 2000; *Cartea cu artiști. Teatrul românesc contemporan, 2004*; *Cartea cu artiști. Teatrul românesc contemporan*, Redacția Publicațiilor pentru Străinătate, 2004; *Istoria literaturii dramatice românești*, Editura Academiei Române, București, 2007; *Istoria literaturii române. Dramaturgia*, ediția a II-a, Editura Tracus Arte, București, 2008.

Premii: Premiul ATM (1980); Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj (1982); Premiul Uniunii Scriitorilor din România (2000); Premiul Secției Române a Asociației Internaționale a Criticilor de Teatrul-AICT (2000); Premiul Ministerului Culturii (2000); Premiul I. L. Caragiale, Academia Română (2000); Premiul Scriitorilor din România (2005); Ordinul Meritul Cultural în grad de ofițer.

Constantin MIU-LERCA

(n. 15 august 1908, Grădinar, județul Caraș-Severin – d. 1985, Pitești, județul Argeș)

Jurnalist, profesor de matematică și fizică, poet, membru U.S.R.; redactor la publicațiile *Vestul* (Timișoara) și *Dacia* (Timișoara); secretar, comitetul de înființare a Asociației Scriitorilor Români din Banat, președinte, membru al comitetului de inițiativă pentru crearea Asociației Scriitorilor din Ardeal.

Colaborări, reviste: *Azi*, *Floarea de foc*, *Gîndirea*, *Prepoem*, *Viața literară*, *Vremea*, *Gând românesc*, *Societatea de mîine*, *Familia*, *Universul literar*, *Brașovul literar*, *Lucașfărul*, *Fruncea*, *Revista Institutului Social Banat-Crișana*, *Scrisul bănețean*, *Generații*, *Orizont*, *Albina*.

Volume de autor: *Biblice*, debut editorial, versuri, Tipografia Românească, Timișoara, 1932; *Considerații asupra artei țărănești din Banat*, idem, 1936; *Colinde*, idem, 1940; *Sus stele, jos stele*, poeme inedite, Editura Cartea Românească, București, 1971; *Unde concentrice*, Editura Facla, Timișoara, 1975; *Pajura cu două capete*, Editura Cartea Românească, București, 1978; *Efemerele anotimpuri*, Editura Facla, Timișoara, 1983.

Iosif GABREA

(n. 18 august 1893, comuna Văleni, județul Muscel, azi, județul Dâmbovița – d. 9 august 1967, Pitești, județul Argeș)

Doctor, Filosofie și Litere, doctor docent. Pedagogic; secretar general, Ministerul Culturii Naționale; membru titular, Academia de Științe din România; profesor universitar; cercetător științific; publicist, traducător, editor; secretar general, Ministerul Culturii Naționale; director, Seminarul Pedagogic Universitar Titu Maiorescu, București; membru, Institutul Pedagogic Român din București; membru titular,

Academia de Științe din România; membru, Institutul de Științe Sociale al României; profesor universitar doctor, Universitatea din București, Institutul Pedagogic din Pitești.

Volume reprezentative: *Școala creatoare. Individualitate – Personalitate*, Editura Casa Școalelor, București, 1927; *Naționalism creator*, idem, 1928; *Năzuința spre mai bine pentru generațiile noi*. În legătură educația morală în liceu, Editura Tiparul Românesc, București, 1928; *Probleme de educație și cultură*, Tipografia Ion C. Văcărescu, București, 1928; *Școala românească. Structura și politica ei*, București, Tipografia Bucovina, București, 1933; *Școala românească. Structura și politica ei*, idem, 1933; *Texte pedagogice (antologie postumă)*, EDP, București, 1980 etc.

Traducător: I. Fr. Herbart, *Prelegeri pedagogice* (1925, în colaborare), E. Meumann, Sistemul esteticii (1927), Fr. A. Diesterweg, *Texte pedagogice* (1963).

În prezent, funcționează Școala Gimnazială Iosif Gabrea, în Văleni, județul Dâmbovița.

Eliza ENESCU-STĂLPENI

(n. 19 august 1888, Pitești, Argeș – d.?)

Poetă, publicistă și traducătoare. Învățătoare.
Lucrări reprezentative: *Cântări*, versuri, Tipografia N. I. Macovei, Craiova, 1903; *Educatoarele din România*, note critice, Tipografia Gh. N. Vlădescu, Câmpulung, Muscel, 1908.

Traduceri: *Proverbe și maxime indiene* (cu o prefață de C. A. Cuza), Tipografia Neamul Românesc, Vălenii de Munte, 1910.

Ilarion VELCULESCU

(n. 22 august 1857, Creveniș, județul Teleorman – d. 16 ianuarie 1936, Câmpulung, județul Argeș)

Publicist, prozator; doctor, Filosofie. Revizor școlar, Dolj, Ilfov, Ialomița, Vâlcea, București; profesor de pedagogie, director, Școala Normală Carol I, Câmpulung, Muscel.

Colaborări cu articole: *Revista învățătoarelor și învățătorilor din România*, *Noua revistă pedagogică*, *Convorbiri didactice*. Colaborator, volumul *L'enseignement public en Roumanie* (1900).

Lucrări reprezentative: *Locke's Unterrichtslehre*, Leipzig, 1892; *Prima broșură populară pentru români*, în colaborare, povestiri istorice, București, 1899.

Iosif ANTOCHI

(n. 23 august 1914, comuna Pătrăuți, județul Suceava – d. 29/30 septembrie 1997, Bonn, Germania)

Lector universitar doctor, Institutul de Învățământ Superior din Pitești, Facultatea de Filosofie a Universității Renane Friederich Wilhelm, din Bonn; pedagog, publicist. Membru de onoare, Academia Română (1993), Asociația Jan Amos Comenius din Praga, Asociația Mondială de Știința Educației.

Lucrări reprezentative: *Idealul educațional în pedagogia românească* (teza de doctorat), 1941; *Istoria gândirii pedagogice universale*, 1959; *Istoria pedagogiei*, 1961 etc.

Un iubitor al poeziei

Motto: „Ca o piesă de teatru așa este viața: nu interesează cât de mult a ținut, ci cât de frumos s-a desfășurat.” (Seneca)

Fiu al frumosului sat Mioarele, profesorul **Cezar Neacșu** a promovat și a pregătit continuu creația artistică a locului, istoria și creația sa literară.

Menționez că satul **Mioarele** - cel cu multe mioare - aparține de comuna **Mățău**. Această comună, plină de istorie și de oameni minunați, se întinde peste cel mai înalt deal din zona subcarpatică.

Profesorul **Cezar Neacșu** scrie și acum poezie, culege date din folclorul zonei, este prezent la toate evenimentele cotidiene. Așa se face că am primit de la profesorul **Cezar Neacșu**, poet, conducător al Cenaclului literar „Tudor Mușatescu” din Mățău, o carte cu poezii, intitulată „**RANĂ ȘI ROUĂ**” - apărută la ARS DOCENDI, BUCUREȘTI 2021.

După cum aflăm de la profesorul, publicistul, istoricul literar și memorialistul român Adrian Săvoiu, „**Rană și rouă**” constituie o parte din cartea „**ULTIMUL ZAR**” - care aparține autorului, apărută în 2014.

Rana este o metaforă pentru tot ce naște tristețe, iar roua reprezintă o metaforă pentru bine și împăcare. Poezia filozofică a profesorului Cezar Neacșu, se parcurge liber, fără opreliști, în liniște, adunând gândurile sufletului de acum sau din depărtări...

În continuare, toată admirația pentru domnul profesor, sănătate multă, viață cu împliniri alături de minunata familie și noi realizări literare.

rană și rouă

de Cezar Neacșu

rană de din noapte
de din ziua rouă
ochii mei de tine
și acum mai plouă

pasul meu cel singur
e rănit pământ
rană de din soare
rouă de din vânt

doară duhul știe
partea sa de sete
mereu nesătulă
de o noapte lete

mâna mai încearcă
lumina să cheme
rană pentru rouă
rouă peste vreme

Nușa CANTEMIR

UNTOLD - o perspectivă lucidă

Tocmai a avut loc la Cluj a VIII-a ediție a festivalului *Untold* care face din capitala Transilvaniei un veritabil eurohub al începutului de august. Zeci de mii de tineri din toată lumea și-au dat întâlnire la Cluj-Napoca pentru a admira vedete de talie mondială, cum sunt *Imagine Dragons* sau *Ava Max*.

Exuberanța și inocența adolescentină efuzează emoțional în concertele din orașul de pe Someș, cu sacrificiul de a achita o cazare piperată, a face naveta la 30 de km sau a dormi pe bănci.

România este pe harta lumii datorită acestui festival, fiind chiar invidiată de unele țări vecine. Când Freddie Mercury și formația *Queen* perforau „cortina de fier” în anul 1986 prin concertul de la Budapesta, mulți tineri din țările comuniste est-europene au ajuns acolo cu mari sacrificii. Acum, este rândul altora să vină în vizită la noi!

Asistăm la un model de entertainment al secolului 21 pe care fiecare dintre noi îl privește prin prisma experienței sale culturale. Este bine că

subiectul este interesant și generează o diversitate de opinii. De fapt, nimic nu este nou sub soare. Toate generațiile au simțit, la vârsta adolescenței, muzica dată la maximum și vibrația basului în stomac, prin „muzică tânără” de la cenaclul Flacăra, emulația festivalurilor de Jazz sibieni, și exemplele ar putea continua.

În aceeași cheie, festivalul de rock *Woodstock* are „pui” peste tot, inclusiv la Bascov, Mioveni, Corbii de Piatră și Brezoi!

Este minunat că hit-uri ca „Believer”, „Thunder”, „RadioActive”, „Born To Be Yours”, de la *Imagine Dragons*, sau „Sweet But Psycho” și „Kings And Queens” de la *Ava Max* au răsunat pe scena românească. Cât despre DJ-ul Armin van Buren, el a crescut o dată cu festivalul și are mulți fani.

Cu o denumire - UNTOLD, care pare să provină din basmele românești - nespuse de frumos, festivalul a mai câștigat o ediție și multă popularitate! Până la următoarele evenimente, să ne bucurăm în continuare de vară!

Adrian TASE

UNTOLD FESTIVAL - 2023

(urmăre din pagina 5)

cultură care rămâne de povestit doar între cei care o împărtășesc. Este revolta tinerilor crescuți în familii monoparentale sau fără părinți. Neavând părinți, ei nu au cum să-l înțeleagă nici pe Dumnezeu. Motoul lor este: „Din cauza ortodocșilor suntem încă în Evul Mediu!”. Iar dacă „prin anii '90 vorbeam de minorități naționale, astăzi vorbim de minorități culturale” (June Singer, *Hotarele sufletului*). Cultura noastră a ajuns de la morala creștin ortodoxă la imagini surprinse într-un parc, în care o fată era călare pe un băiat și, puțin mai încolo, doi bărbați se sărutau. Nu sunt scene din vreun film ieftin, ci semne că trăim alte timpuri față de cele trăite cândva de noi. Iar muzica... muzica nu se mai cântă, ci se rostește. Căci Gheboasă nu a cântat la festivalul de la Cluj-Napoca, ci a rostit! Ce? Numai el știe, deoarece Untold este ceva nespuse. Însă Gheboasă, pe numele lui, Gabriel, de 21 de ani, a crescut fără mamă, în centre de plasament, și a fost arestat la 16 ani. Tatăl arestat, iar mama plecată „afară”. Așa că un asemenea copil poate să ajungă să facă totul pe invers, inclusiv cultura și manifestările de gen.

Fals jurnal de călătorie

Teleleu prin Europa (II)

Pornim spre Zagreb. Eu, Alexandru, bucureșteanul, cei doi studenți îndrăgostiți - ea nemâncând aproape nimic, el doar ciugulind câte ceva, vâlceanul și numeroasa familie a brașoveanului, care nu mai sfârșește povestea cu excursia din Brazilia, deși a început-o odată cu ieșirea din Militari și intrarea pe autostradă - n-am reușit să schimbăm euro în kuna. O s-o facem la Zabgreb.

Domnul inginer își numără teancul de kuna, brașoveanul reia povestea excursiei din Brazilia, Dolofana își evidențiază meritele valutare în fața firavului ei soț, inspectorul sanitar explică de ce în Sicilia bate sirocco, bucureșteanul se face că doarme, dar cu siguranță că încă nu și-a epuizat repertoriului cu înjurături de Colentina, iar vâlceanul îi șoptește totalmente epuizat consoartei: după ce că n-am dormit azi-noapte din cauza nunții la bozgori, n-apucați nici kuna.

Se zăresc coamele muntelui Medvenica la poalele căruia se derulează, ca o frumoasă poveste medievală, capitala croată, un oraș cu vârstă milenară, strategic așezat

în capătul sud-vestic al întinsei câmpii panonice, pentru că oferă legături generoase între Europa centrală și Marea Adriatică, cu ramificații până spre Alpii Dinarici.

Sună un mobil la care răspunde doctorița din Iași, într-o rostire ce mi aduce aminte de Coana Chirița lui Alecsandri, cu care, altminteri, și seamănă: să vă hii di ghini, dragi, las' că ne vedem noi al' dat', acum sunt la Zagreb, pi malul Savei, al Savei, șe nu prișeji?

Ieșim din Zagreb traversând spre vest orașul nou, dominat de clădiri înalte, cu linii și volume curajoase, de început de mileniu trei.

Firavul soț al Dolofanei remarcă zgomotos o uriașă clădire futuristă în stânga și, drept consecință, profesoara se aruncă spre geamul autocarului ca un paparazzo sinucigaș, să tragă cât mai multe cadre cu aparatul ei cel nou, a cărui mânăuire a deprins-o în autocar, după ce l-a rugat pe Alexandru să-i dea câteva lecții.

Ce magaoaie mai e și asta? - întreabă buimac vâlceanul trezit bruscat din somn și adormind imediat la loc.

Magaoaia este noul simbol al capitalei croate, Zagreb Arena, cu un proiect în valoare de aproape nouăzeci de milioane de euro, lansat în iulie 2007.

Sunt nebuni croații ăștia, se aude vocea baritonal răgușită de înjurături a bucureșteanului, șosele și autostrăzi scot pe bandă rulantă, case construiesc de nu se poate, au umplut țara de hoteluri și pensiuni, turismul le merge la greu, rămâi prost, ce mai...

Dă-i, bă, -n mă-sa, mormăie prin somn vâlceanul, mata nu înțelegi că de la austro-ungurii ăia li se trage și lor, și bozgorilor ăloră, de n-am putut să dorm eu azi-noapte din cauza la nunta aia...

Ne mutăm, dragă în Croația? - se prăvălește chicotind Dolofana peste firavul ei soț, ne mutăm, de ce nu, răspunde tot ea și continuă cu volumul dat ceva mai tare, ca să audă tot autocarul: dar mai întâi să-ți iei cele două licențe din primăvară și masteratul, că alfel te mânânc de viu. Și îl mușcă ușor cu dinții de capră de nasul cât castravetele, semn că nu se joacă cu vorbele.

Ajungem la Plitvice, unde Dumnezeu, în mare mila Sa, a pogorât promoțional Raiul pe pământ, să vadă până și păgânii ce peisaj superb i-ar putea aștepta în

viața de apoi, dacă și-ar schimba și ei nițel atitudinea.

Dăm o sută șaptezeci de kuna pe bilet, alegem traseul B, dacă nu mă înșel, de vreo trei ore - sunt vreo cincisprezece trasee - și ne urcăm în niște midibuze articulate, asistând la o scurtă luptă corp la corp între domnul inginer, Dolofana și psiholoaga, răătăcită vremelnic de soțul psiholog.

Sesizând la timp că susținem fie și numai din priviri cutezătorul său demers, domnul inginer ne promite, printre opinteli, că ne va ține două locuri pe scaun. Când ne-am urcat și noi, Alexandru l-a întrebat, cu o ușor disimulată undă ironică în glas, unde sunt locurile pentru care a purtat grele bătălii pe scara midibuzului. N-au, mă, locuri, dă-i dracului, nu vezi că aici la ăștia e-n picioare, da' măcar am fost primul și nu mă mai frecați atâta la cap...

Se lasă seara și încă n-am ajuns la Sinj. Orașul se pitește printre munți, iar indicatoarele rutiere abia se mai văd printre bolovanii uriași răsturnați de-a valma ba în dreapta, ba în stânga șoselei, pe acolo, pe unde în curând va trece o nouă autostradă.

Domnul inginer urmărește cu interes sporit numărul de kilometri înghițiți de autocar și se neliniștește vizibil pe măsură ce ne apropiem.

Elaborează tăcut planul de atac al descinderii la hotel, îl repetă în gând, secvență cu secvență, apoi îl dezvăluie soției cu voce scăzută, conspirativă, dar suficient de tare, ca să-l interceptăm și noi - eu și Alexandru - care, ca niște spioni odioși ce suntem, ciulim indiscret urechile.

Deci fii atentă, când de dimineață, la Baja, s-au repezit toți, ca orbeții, să-și pună geamantanele în cala autocarului, eu am făcut pasul înapoi la ofsaid și i-am lăsat să-și strice freza în îmbulzelă. Când am văzut că mai este loc doar de o valiză, am ieșit din dispozitiv și am plasat-o și eu, ultimul cum ar veni, dar care voi fi primul acum când este la scos bagajele de acolo.

Așa că eu mă poziționez la ușă, să fiu primul jos, înhaț valiza și o rup la fugă cu ea după mine, să fiu tot primul, dar la recepție, pentru că de aici decurg toate. Ești primul la recepție - ești primul la cheie, ești primul la cheie - ești primul la lift, ești primul la lift - ești primul în cameră, ești primul în cameră - sunt primul la duș, tu faci după aia, și așa mai departe, sunt primul la culcare, primul la sculare, sunt primul mereu, cum am fost toată viața. Nu suport să mi-o ia altul înainte...

(Va urma)

C. VOINESCU